

Alawiter

Text: Simon Sorgenfrei

Alawiter är en religiös gruppering med centrum i Syrien och ska inte blandas samman med aleviter som huvudsakligen lever i Turkiet. I Sverige har, vad vi erfarit, alawiter inte organiserat sig och SST har inga upparbetade kontakter med alawiter. Vi vet heller inget om hur många alawiter som lever i Sverige eller om och hur de praktiserar sin religion. Alawiter som kontaktats i arbetet med denna rapport har avböjt medverkan. Experter på religion och politik i Syrien bedömer att alawiter i Sverige i mycket liten utsträckning praktiserar religion.¹ Trots detta infogar vi ett kortare avsnitt om denna grupp i rapporten eftersom många människor med alawitiska kopplingar på senare år flytt från Syrien till Sverige.

Alawiter kallas den religiösa minoritetsgrupp som Syriens president Bashar al-Assad och en stor del av den politiska och militära eliten tillhör. Denna grupp kallas ibland också nusayrier. Båda benämningarna är laddade och kan rymma positioneringar och politiska ställningstaganden. Förenklat kan man säga att gruppen kallades nusayrier fram till 1920-talet, men att många sedan dess kommit att kalla sig alawiter. I dag kan man kanske också säga att nusayriyya och alawiyya är två olika grenar. Inom nusayriyya har man försökt bevara fler unika historiska uttryck, medan den andra grenen sedan 100 år kommit att närma sig *ithna ashariyya*, tolv-shiitisk islam. ”Shiafiering” av alawiyya tycks dock inte ha en starkare folklig förankring utan har initierats av staten och har kopplingar till iransk representation i Syrien.² Att identifiera sig som alawi snarare än nusayri kan delvis förstås mot bakgrund att nusayri är en term som använts nedlåtande, närmast synonymt med ”kättare”, under osmansk tid.

Kunskapen om gruppens historia är mycket bristfällig. Att vi vet så lite om alawiternas historia och religion beror dels på att de varit koncentrerade till det otillgängliga berget *Jabal Alawiyin* (tidigare *Jabal Nusayriyya*), dels på att det rör sig om en esoterisk tradition där man hemlighållit (*taqiya*) religiösa läror och traditioner för utomstående. De äldsta källorna som nämner nusayrier är drusiska dokument från 1000-talet, samt något senare texter av den syrisk-ortodoxe biskopen av Aleppo, Gregorius Abu-l-Faradj (d. 1286).³ Kunskapen om nusayriyya/alawiyya före 1900-talet är dock mycket liten, och de rapporter som skrivits om dem av västerländska äventyrare och antropologer⁴ bör behandlas källkritiskt.⁵

Omständigheterna kring nusayriernas/alawiternas ursprung och uppkomst är därför oklara, men många menar att beteckningen nusayriyya går tillbaka till Muhammad Ibn Nusayr al-Namiri. I mitten av 800-talet ska han ha varit verksam i södra Irak, som lärjunge till den tionde respektive den elfte av de shiitiska imamerna, Ali al-Hadi (d. 868) och al-Hasan al-Askari (d. 874). Enligt vissa källor ska han ha utropat imam al-Hadi som gudomlig (men fördömts av imamen för detta) och även menat sig fått kunskap om nya uppenbarelser genom al-Askari. Det ska enligt denna tradition vara dessa uppenbarelser som låg till grund för den religion han predikade. Ibn Nusayr ska alltså ha sett sig som profet, och framträdande drag i den religion han presenterade var läran om själavandring (*tanasukh*) och ett avståndstagande från muslimsk lag.⁶

Nusayriyya etablerades i Syrien, där gruppen sedan haft sitt centrum, under Abu Abd Allah al-Husayn ibn Hamdan al-Khasibi (d. 957). Han förtjänade sitt uppehälle som ”hovpoet” och flyttade mellan olika hov. Härigenom ska han ha hamnat i Hamdanid-hoven i Mosul och Aleppo och

1. Mejl från Leif Stenberg 2017-05-29.

2. Mejl från Leif Stenberg 2017-06-22.

3. Karlsson 2005: 151.

4. Bar-Asher 2003.

5. Mervin 2011.

6. Halm 2012, Bar-Asher 2003.

fått inflytande både som poet och förkunnare av nusayrisk läror.⁷ I början av 1000-talet etablerade sig rörelsen i Latakia på Syriens medelhavskust – som då var byzantiskt – under Surur ibn al-Kasim al-Tabaranis (d. 1034) ledarskap.

Även om lärorerna alltså redan hade etablerat sig i Syrien, har al-Tabarani kallats den egentliga grundaren av nusayriyya i landet, eftersom han lyckades konvertera stora grupper av befolkningen i bergsområdena runt staden. Hans framgång som missionär har förklarats dels med att de han lockade varken kristna eller blivit muslimer genom tidigare erövrare, utan hade kvar en rad förkristna och förislamiska folkliga föreställningar vilka kunde integreras i den nya religionen, dels med att området då inte dominerades av någon annan religiös gruppering⁸. Tabarani skrev också ett av de viktigaste nusayrisk skriftverken, *Kitab sabil rahat al-arwah wa-dalil al-surur wa-l-afrah ila faliq al-asbah*, mer känd som *Majmu al-ayad*, ”De samlade högtidernas bok”.⁹

Nusayriyya växte alltså fram i en miljö där en rad religiösa traditioner fanns etablerade, och i nusayrisk religion kan vi se likheter – både i trosföreställningar och praktik – med andra religioner. Inslag som vi kan känna igen från grekisk, kristen, muslimsk och inhemska religion blandas med unika uttryck. Likhet behöver dock inte alltid betyda påverkan, och det är generellt svårt att veta när, hur och i vilken ordning likartade religiösa uttryck tar form.

Nusayriyya/alawiyyas egenart har föranlett att vissa muslimska teologer fördömt dem som kättare och under Mamluk-dynastin, som styrde Syrien och Egypten mellan 1250 och 1517, pågick kampanjer för att omvända nusayrier till sunniislam. Bland annat genom att moskéer byggdes i de nusayrisk byarna. Från denna tid har vi intressanta ögonvittnesskildringar från den berömda nordafrikanske resenären Ibn Battuta (d. 1368), som besökte området på 1300-talet. Han skriver:

De flesta som bor i den här kustregionen tillhör nusarissekten. Det är de som tror att 'Alí är en gud. De ber inte, och de utför heller inte de rituella tvagningarna. De firar inte ens fastemånaden. Al Malik az Zâhir [Baybars] tvingade dem att bygga moskéer i byarna, och de byggde en moské i varje by, men långt från sina hus, och de varken utnyttjar dem eller underhåller dem. Ofta håller de till och med sina får och sina åsnor där. Det händer att främlingar kommer till deras land och stannar vid en moské och kallar till bön. Då kan de ropa till honom och säga: "Sluta böla, du skall snart få ditt foder." Den här sekten är mycket talrik.¹⁰

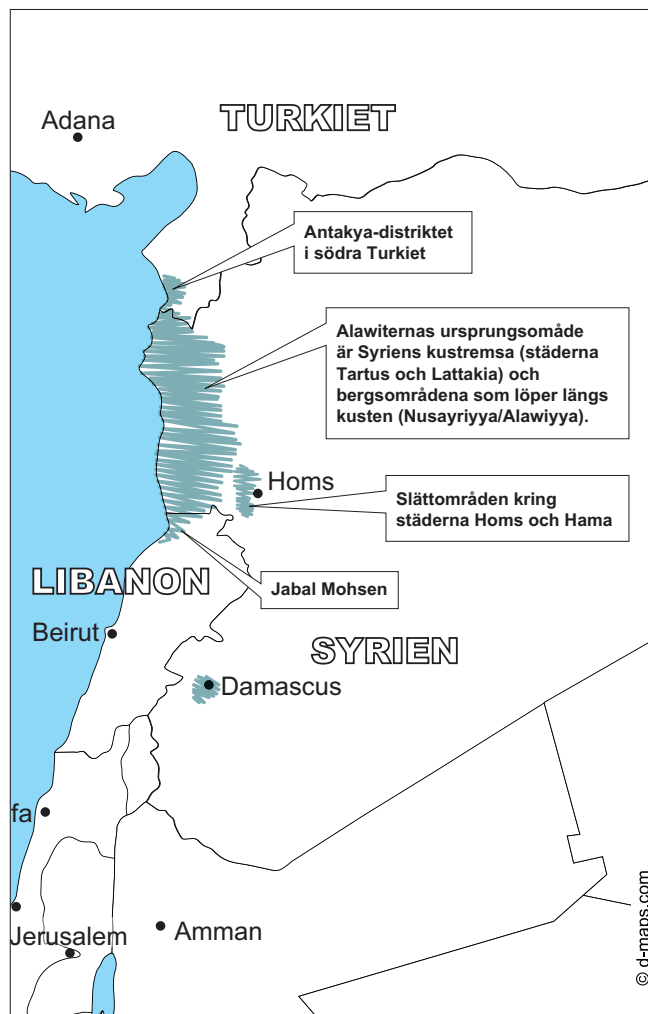
Att nusayriernas religionsutövning inte uppskattades av vissa sunnimuslimer vet vi också genom en *fatwa* (icke juridiskt bindande utlåtande baserat på tolkning av de islamiska källorna) utfärdad av Ibn Taymiyya (d. 1328). Ibn Taymiyya, som blivit känd för sin ambition att ”rena” islam från innovationer och influenser utifrån, vilket gjort honom till en förebild för wahhabiter och salafiter, manade till *jihad* – väpnad kamp – mot nusayrierna, eftersom de var att anse som värre än hedningar.¹¹ I sin *fatwa* skriver Ibn Taymiyya:

These people named "Al-Nusayriyyah"... are greater disbelievers than the Jews and Christians. Nay, they are greater disbelievers than most of the mushrikeen (polytheists from other than Ahl ul-Kitab), and their harm to the Ummah of Muhammad, sallallahu alaihi wa sallam, is greater than the harm of the disbelievers who are in war with Muslims, such as at-Tatar, disbelieving Europeans and others.

For they present themselves in front of ignorant Muslims as supporters and advocates of Ahl ul Bayt, while in reality they do not believe in [Islam]. Rather, they take the words of Allah and His Messenger, known to the scholars of Muslims, and they interpret them based on their fabrications, claiming that their interpretations are "hidden knowledge" ("ilm `ul-baatin"), such as what the questioner mentioned and more.¹²

Ibn Taymiyyas *fatwa* spelar roll än i dag i fördömandet av Syriens alawiter, och kan användas av grupper som IS eller al-Qaida för att legitimera våld mot gruppen.

Alawitiska områden i Syrien, norra Libanon och södra Turkiet.

7. Bar-Asher 2003.

8. Halm 2012.

9. Bar-Asher 2003.

10. Ibn Battuta 1989: 64.

11. Halm 2012.

12. <https://shaykhulislam.wordpress.com/2009/08/13/ruling-on-the-nusayrialawi-sect/> (besökt 2017-02-13).

Förföljelserna går alltså långt tillbaka i tiden. Under osmanerna tycks nusayrierna varit mer eller mindre livegna bönder, som på grund av yttersta fattigdom tvingats sälja sina fruar och barn som slavar. Landområden som tidigare ägts av nusayrier togs eller lurades av dem av osmanska dignitärer, som sedan tvingade dem att arbeta där för låg betalning.¹³

Under 1800-talet inleddes försök till en omorganisering eller omstrukturering (*tanzimat*) av det osmanska väldet som skulle reformeras enligt europeisk modell och göra undersåtarna till medborgare med likhet inför lagen oavsett religion eller social status.¹⁴ Åter igen byggdes moskéer i de nusayriska byarna, som ännu en gång tycks ha lämnats obrukade.¹⁵ Upprepade gånger gjorde nusayrierna uppror mot sina osmanska herrar, till exempel 1806, 1811, 1815, 1844, 1852, 1855 och 1888. De var dock aldrig enade nog att genomföra lyckade uppror, utan har i stället splittrats kring såväl religiösa och territoriella frågor som etniska skillnader.¹⁶

Senare, under franskt styre, fick nusayrierna liksom druserna sin egna autonoma statsbildning 1924–1936. Det är också under denna tid självbeteckningen *alawiyya* framträder. Fransmännen bedrev en minoritetsorienterad politik, som gynnade nusayrierna/alawiterna och andra minoriteter på sunniternas bekostnad. Härigenom ville fransmännen stärka sina egna positioner genom att försvaga sunniterna och samtidigt motarbeta arabnationalistiska tendenser hos minoriteterna.¹⁷ Fattigdomen bland nusayrierna/alawiterna medförde att en av få utvägar för unga nusayriska/alawitiska män var att ta värvning eller på andra sätt arbeta inom statlig förvaltning. Det bidrog till att allt fler kom att identifiera sig med den syriska statsbildningen. Genom att knyta an till separatistiska strömningar och dessutom rekrytera stora mängder nusayrier/alawiter till kolonialmaktens armé bidrog man till en politisering och opposition mot sunnimajoriteten. Dessa motsättningar stärktes ytterligare av att nusayrierna nu på bred front byts mot beteckningen *alawiyya*, vilket tolkats som ett närmande till shiitisk islam.¹⁸ Andra menar att namnbytet ska förstås som en markering mot att sammanblandas med kristna, och att namnbytet är ett uttryck för en viss självständighet i relation till befintliga traditioner.¹⁹

Modern historia

Under osmanska rikets sista år fick boken *Tarikh al-Alawiyyin* – Alawiternas historia (1924), av Muhammad Amin Ghalib al-Tawil ett stort genomslag. Härmed slår självbeteckningen *alawi* igenom på bredare front, och syftet bakom boken anses ha varit att rentvå alawiterna från beskyllningar om att vara heretiker och hedningar och i stället lyfta fram dem som en lokal variant av tolvshia, då beteckningen *alawi* i sig signalerar att man vördar Ali abi Ibn Talib, den första shiitiska imamen. Samtidigt förstås Ali ofta på ett annat sätt bland alawiter än bland shiamuslimer i exempelvis Iran.

Under 1920-talet tillsattes också shiitiska domare i städer med alawitisk befolkning.²⁰ Enligt Syrienkännaren och islamologen Leif Stenberg kan detta ses som ett försök från den franska kolonialmakten att stärka minoriteter på bekostnad av sunnimajoriteten. Vilken roll dessa shiitiska domstolar spelade är dock oklart, och den alawitiska läran förblev hemlig och avslöjades inte för de shiitiska lärde.²¹ Förändringarna innebar alltså inte att befolkningen blev shiitisk och konsekvenserna för befolkningens religiositet och religiösa praktik var förmodligen begränsade.

Som en reaktion på denna utveckling såg denna tid också en revitalisering av den gamla nusayriska religionen. Främst genom den karismatiska Sulayman al-Murshid (d. 1946), en herde från byn Jawbat Burghal som på 1920-talet menade sig vara en profet, *al-khidr*²² eller till och med gud (*rabb*). Han samlade 40 000 anhängare omkring sig, skapade en egen armé och styrde regionen med vapenmakt. 1937 blev han representant i det syriska parlamentet, men gjorde väpnat uppror mot regeringen 1946. Han besegrades och avrättades, men har fortfarande många anhängare i Syrien.²³

Murshids idéer blir en gren inom *alawiyya* med namnet *murshidi*. De andra två stora riktningarna heter *qamari* och *shamsi*. För *shamsi*-alawiter spelar Muhammed en likvärdig, om inte större roll än Ali. *Murshidi*-alawiterna hyllar den ovan nämnde Sulayman Murshid som ”gudom”. För den största av de alawitiska grenarna, *qamari*, betraktas Ali som Gud.²⁴

I modern tid har alawiterna sin största koncentration kring bergen öster om den syriska Medelhavskusten, *Jabal al-Alawiyyin*, i städerna Hama och Homs i centrala Syrien, samt – på grund av gruppens politiska dominans i det moderna Syrien – i huvudstaden Damaskus.²⁵ Kuststäderna Tartus och Latakia har likaså stora populationer av alawiter. Det finns också mindre populationer av alawiter i Turkiet i Antakya, nära Iskenderun, Tarsus och Adana. Som en effekt av det pågående kriget har koncentrationen kring städerna Latakia, Tartus och Damaskus blivit ännu större.²⁶

Som vi sett anställde de franska kolonialmakterna en stor mängd alawiter i den koloniala armén, och bidrog på andra sätt till en politiserad alawitisk identitet. År 1971 deltog alawiten Hafez al-Assad (d. 2000) i en statskupp och blev landets president, och bröt därmed en lång historia av sunnimuslimsk politisk dominans i landet. Enligt en formulering i konstitutionen måste presidenten vara muslim, varför det också blev viktigt

13. Karlsson 2005: 152-153.

14. Karlsson 2015: 112.

15. Halm 2012.

16. Karlsson 2005: 153.

17. Lifos 2017: 9.

18. Karlsson 2005: 153, Lifos 2017: 9.

19. Mejl från Leif Stenberg 2017-06-22.

20. Halm 2012, Mervin 2011.

21. Mejl från Leif Stenberg 2017-06-22.

22. al-Khidr, eller ”den gröne mannen” som han ibland kallas, är en mytisk gestalt som ibland tecknas som profet. Khidr förekommer (dock ej namngiven) i Koranen 18:65, och är också en populär litterär gestalt, bland annat i sufisk litteratur.

23. Mervin 2011.

24. Karlsson 2005: 156.

25. Karlsson 2005: 149.

26. Mejl från Leif Stenberg 2017-06-22.

att al-Assad kunde påvisa att alawiyya var en muslimsk gren. Åttio alawitiska sheikher deklarerade därför i ett gemensamt upprop att alawismen tillhör tolvshittisk islam, vilket också bekräftades av den inflytelserike iranske lärde Musa al-Sadr (försvunnen 1978). Troligtvis ska al-Assads ”islamisering” av alawismen förstås som en politisk strategi. Den har även medfört ökade religiösa spänningar i Syrien främst mellan sunni- och shia-/alawiyya-muslimerna.²⁷

När Hafiz al-Assad tog makten gjorde han det dels genom att använda sig av alla de alawiter som redan etablerat sig politiskt och militärt, dels genom att ytterligare öka möjligheterna för alawiter att göra karriär i den sekulära statsapparaten, liksom inom armén och det härskande Baathpartiet. Alawiter kom alltså, från att i hundratals år ha varit en utsatt landsbygdsminoritet, att inneha nyckelpositioner inom regeringspartiet och armén.²⁸ År 2015 beräknades cirka 80 procent av Syriens alawiter arbeta inom staten.²⁹ Det faktum att landet sedan ett halvsekel kan sägas ”styras av alawiter” betyder emellertid inte att ”alawiterna styr landet”. De alawiter som lyckats tillkämpa sig makt kan sägas utgöra en minoritet i minoriteten, huvudsakligen med kopplingar till klanen al-Assad.³⁰ Vi vet också att många alawiter tagit avstånd från al-Assad under de senaste årens krig.³¹

Hur alawiterna religiöst identifierat och positionerat sig, eller blivit identifierade och kategoriserade av andra – framför allt i relation till islam och kristendom – har alltså varierat över tid. Det är viktigt att ha i åtanke att personer som kallar sig alawiter alltså kan förstå beteckningen mycket olika.

Religion

I en alawitisk skapelsemyt berättas hur alawiterna ursprungligen var ljus som omgärdade och hyllade Gud. Men efter ett uppror mot Gud straffades de genom att skickas ner till jorden. Här fängslades de i materiella kroppar och dömdes till själavandring. Som ytterligare straff skapades även djävlar som ansätter människorna. Sedan – som ett resultat av djävlaras synder – skapades kvinnorna. Kvinnor får traditionellt inte ta del av alawitiska riter, och kan inte invigas i religionens mysterier.³² I mer folkliga uttryck för alawi-religionen finns dock utrymme för kvinnor.³³

Det jordiska livet ska alltså ses som ett straff. Men den alawitiska läran kan vägleda människorna (männen) ur själavandringens ekorrhjul, till en tillvaro som stjärnor i natthimlen. Hur denna vägledning ser ut är delvis oklar, eftersom alawiter tenderat att hemlighålla sin religion.³⁴

Utmärkande för alawitisk religion är den roll Ali ibn abu Talib spelar, vilket framgår i trosbekännelsen: *Jag vittnar om att det inte finns någon annan Gud än Ali*. I den ovan nämnda *Kitab al-Majmu'a*, som av vissa bedömare framhålls som en central alawitisk skrift, läser vi:

Ali ibn Abi Talib har inte avlats och har inte avlat; han är unik, odödlig och har existerat i alla tider. Hans väsen är ljuset. Av honom strålar stjärnorna. Han är ljusets ljus. Han splittrar berg, sätter haven i rörelse och styr allt. Det är han som krossar imperier. Han är dold men icke innesluten, dvs han är dold på grund av sin gudomliga natur och ej genom ett yttre hölje. Han är meningen – 'ma'na'. Han erkänns öppet som imam men i hemlighet är han Gud.³⁵

I detta stycke kan vi se hur Ali övertagit en del av de epitet som tillskrivs Gud i Koranen, där det exempelvis heter att Gud inte avlats och inte heller avlat [112:3] eller om Gud som himlarnas och jordens ljus, om Gud som ljus över ljus [24:35]. Denne Ali är alltså inte identisk med den historiske Ali ibn Abu Talib (d. 661). Vi finner stora likheter med föreställningar hos vissa aleviter (se föregående kapitel), men vanligen får Ali en mer framträdande plats som gudom inom alawiyya i Syrien. Hur sådana likheter uppkommit vet vi dock lite om, men de har ofta inneburit att turkiska aleviter och syriska alawiter sammanblandats. Vissa likheter till trots finns det dock så mycket som skiljer dem åt – etniskt, kulturellt och teologiskt – att de bör betraktas som olika grupper.

Gud har enligt alawitiska läror uppenbarat sig för människorna (alawiterna) sju gånger, utan att de har hörsammat eller följt hans vägledning. Varje sådan manifestation av Gud på jorden kallas *ma'na*, essens. De sju manifestationerna är i form av Abel, Seth, Josef, Josua, Asif, Petrus och slutligen som Ali. Men även de shiitiska imamerna, fram till al-Hasan al-Askari ses av vissa alawiter som manifestationer av Gud på jorden.

Gud/*ma'na* har även åtföljts av två lägre hypostasier; *al-ism* (namnet) eller *al-hijab* (slöjan), och *al-bab* (porten). Varje gång *ma'na* uppenbarat sig i skapelsen, har han alltså åtföljts av den manifestation som kallas *ism/hijab*, vilka varit Adam, Noa, Jacob, Moses, Salomon, Jesus och Muhammed.

Ism/hijab kan alltså ses som en sorts förebådare, men också som något som döljer eller hemlighåller Guds manifestation.³⁶ Abels far Adam är hans *ism*, liksom Noa till Seth. Josef är Jacobs son, Josua var Moses assistent och övertog ledarskapet efter Moses död. Asif är den *jinn* som hjälpte Salomon att hämta drottningen av Saba till hans hov (se koranen, sura 27).³⁷ Petrus är Jesus lärjunge och Ali är i muslimsk historieskrivning Muhammeds svärson och kusin, den fjärde sunnitiska kalifen och den första shiitiska imamen.

Var och en av dessa förebådare/döjlare är dessutom åtföljd av en *bab*, en port. Alla sådana *bab* genom historien är inte kända eller så finns det

27. Lifos 2017: 8.

28. van Dam 2011.

29. <http://www.mei.edu/content/map/alawi-community-and-syria-crisis> (besökt 2017-06-05), Balanche 2015.

30. Lund 2015: 115.

31. <https://www.sydsvenskan.se/2016-04-03/alawiter-tar-avstand-fran-al-assad> (besökt 2017-06-22).

32. Bar-Asher 2003.

33. Halm 2012.

34. Karlsson 2005: 154, För ett försök att systematiskt beskriva alawitisk religion, se Olsson 1998.

35. Karlsson 2005: 156.

36. Bar-Asher 2003.

37. Asif ibn Barkhiya, se också http://www.qtafsir.com/index.php?option=com_content&task=view&id=2238&Itemid=83 (besökt 2017-02-13).

olika uppgifter om vilka de ska ha varit. Den sista triaden utgjordes av Ali (*ma'na*), Muhammed (*ism/hijab*) och Salman al-Farsi (*bab*). Salman al-Farsi var en av profetens Muhammeds nära följeslagare, och brukar lyftas fram som den förste perser som konverterade till islam. Härigenom har han blivit en viktig gestalt inte minst för många persiska muslimer inom iransk tolvshia.³⁸

Enligt alawitiska traditioner är idealet att återfödas sju gånger, och genom varje reinkarnation nå högre renhet och slutligen återvända till sin ursprungliga plats i himlavalvet, *ar-rajā al-ba'ida* (den lysande återkomsten). Men enligt alawitisk tro är risken också stor att återfödelsen går fel:

*En alawit som syndat och förbrutit sig mot Alis bud återkommer till jorden som jude, muslim eller kristen, vilket sägs upprepas till hans själ är 'lika ren som silveret som renats med bly.' Goda och visa muslimers själar återföds i åsnekroppar medan kristna av samma kategori återuppstår som svin och judar som apor. Onda människor tillhörande dessa tre religioner får se sina själar ta boning i sådana fyrfota djur som tjänar som föda.*³⁹

Detta starka avståndstagande gentemot judendom, kristendom och islam ska förstås som ett uttryck för en vilja att bevara en unik särart under den tid texten skrevs. Som vi sett ovan kan relationen till exempelvis shiitisk islam variera.

Den som ser och erkänner *ma'na* bakom dess representation ”räddas” och får lämna själavandringen och återvända till sin ljusexistens som en stjärna på himlen.

Som bland andra Leif Stenberg påpekat uppvisar den alawitiska religionen likheter med visst grekiskt och kristet tänkande. I äldre litteratur betonades också dessa likheter snarare än likheter med (shiitisk) islam vilka betonats efter den franska kolonialmaktstiden.⁴⁰ I det avslutande efterordet kommer vi kort att diskutera frågor som rör religiös influens i förhållande till de religioner som behandlas i rapporten.

Stenberg uppfattar inte att den alawitiska religionen spelar en stor roll för alawiter i dag, men gör en poäng av att den mycket väl kan komma att göra det i framtiden. I diaspora kan religionen också bli en länk till Syrien och religionens roll stärkas i relation till minnet och saknaden av hemlandet.⁴¹

Riter och högtider

Bland de viktigaste riterna är så kallade *quddas* vilka hålls under en rad olika datum i den alawitiska kalendern. Det gemensamma inslaget för dessa är intagandet av bröd och vin. Det rituella intagandet av vin, kallat *abd al-nur* (ljusets tjänare), är speciellt viktigt eftersom Ali tänks ha inkarnerats i vinet.⁴²

Liksom hos andra grupper i Mellanöstern är besök (*ziyarat*) vid religiöst betydelsefulla personers gravar och gravmonument av betydelse för alawiter. Inte minst som ett resultat av närmandet till shiitisk islam.

I formell mening finns också fem böner att iaktta under dagen, men detta har ingen starkare förankring. Om de beds är det brukligt att tillägna dessa: 1. Muhammed - mitt på dagen, 2. Fatima (Fatir) – på eftermiddagen, 3. Hassan – vid solens nedgång, 4. Hussein – en och en halv timma efter solnedgången, och 5. Mohsen strax före soluppgången.

Alawiter har inte moskéer eller motsvarande, utan böner och riter förrättas i hemmet. Vid större sammankomster samlas man vid heliga platser, helgongravar eller andra vallfärdsplatser, som ett heligt träd, källa eller kulle.

Alawi-religionen har alltså en rad inslag med namn eller riter som kan kopplas till andra religiösa traditioner. Exempel finner vi även i den alawitiska kalendern. Där firas högtider som i alla fall till namnet överlappar med såväl kristna, som persiska/zoroastriska och muslimska högtider; såsom jul och uppenbarelse/trettondagen, *newruz* och *mihragan*, *id al-fitr* (även om man inte fastar), *id al-adha* (även om *hajj* inte är obligatoriskt). Man firar även shiitiska högtider som *id al-ghadir* – som för alawiter är dagen Muhammed uttalade att Ali var Gud – liksom *ashura* som för alawiter firas på grund av Husayns ockultation (enligt alawitisk tro dog han inte i Kerbala). Bar-Asher betonar att dessa högtider helt tömts på det innehåll de har i kristna eller muslimska sammanhang och fyllts med nytt, alawitiskt innehåll.⁴³ Detta känner vi också igen från kapitlet om aleviter, där gestalter och högtider från islamisk tradition endast finns kvar till namnet och fått nytt innehåll.

38. Svensson 2015.

39. Karlsson 2005: 160–161.

40. Mejl från Leif Stenberg 2017-06-22.

41. Mejl från Leif Stenberg 2017-06-22.

42. Bar-Asher 2003.

43. Bar-Asher 2003.

Al-ma'na	al-ism/al-hijab	al-bab
Abel	Adam	–
Seth	Noa	–
Josef	Jacob	–
Josua	Moses	–
Asif	Salomon	–
Petrus	Jesus	–
Ali ibn Abu Talib	Muhammed	Salman al-Farsi

Social organisation

Som vi sett ovan kan alawiter delas in i tre olika riktningar – *shamsi*, *qamari* och *murshidi*. Utöver dessa kan de (män) också delas in i religiöst initierade (*al-khassa*) och oinitierade (*al-amma*). Initierade alawiter, *khassa*, är i sin tur indelade i två klasser, sheikher och fellahs. För att bli sheikh måste man tillhöra en sheikhfamilj och dessutom genomgå sex månader studier hos en sheikh.⁴⁴

Situation, antal och utbredning i dag

Vi vet inte hur många alawiter som lever i Syrien i dag, men en femton år gammal uppskattning gör gällande att det levde drygt 2 600 000 alawiter i Syrien år 2002.⁴⁵ Enligt en annan källa utgjorde de cirka 11 procent av den totala befolkning om cirka 21 000 000 år 2010⁴⁶ och enligt en ny rapport från Migrationsverket utgör alawiter i dag en dryg tiondel av Syriens befolkning och är därmed landets största minoritet.⁴⁷ Å ena sidan har alawiter generellt fått det bättre under de senaste 40–50 åren genom klanen al-Assads maktövertagande, men å andra också drabbats av starkare förakt och aggression från sunnimajoriteten. Under de senaste årens krig och motsättningar har alawiter direkt pekats ut som fiender av grupper som al-Qaida, Islamiska staten och andra.⁴⁸

Alawiter i Sverige

På grund av den utsatthet alawiter upplevt i Syrien och de senaste årens krig har allt fler lämnat landet. Sannolikt har alltså antalet alawiter i Sverige ökat. Alawiter har dock inte organiserat sig i Sverige och det finns inga utarbetade relationer mellan SST och alawiter. Vi saknar också kunskap om hur många alawiter som lever i Sverige och om de praktiserar sin kultur och sin religion.

44. Karlsson 2005: 164.

45. Minahan 2002.

46. http://gulf2000.columbia.edu/images/maps/Syria_Religion_Detailed_lg.png (besökt 2017-06-22).

47. Lifos 2017.

48. För en analys av alawiters situation se Lifos 2017.